

הכנסת

הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי

ירושלים, כ"ב באב התשע"ד

18/08/2014

הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי – סיכום מושב קיץ

הוועדה מסכמת מושב קיץ פורה במיוחד: הבטחת בנייתם של עוד 400 מעונות, שכר שווה לנשים ולגברים, עידוד נערות ללימודי מדעים, אישור נהלים למניעת

הטרדה מינית ועוד נושאים רבים

הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי, בראשות ח"כ ד"ר עליזה לביא, מעלה נושאים חשובים ורבים לסדר היום. כאלו שהוזנחו שנים רבות וכאלו שטרם קיבלו את מלוא תשומת הלב הציבורית. בישיבות הוועדה מתכנסים שרים, נציגי משרדי הממשלה, ארגונים, אנשי מקצוע ומומחים לשמוע, לדון ולטפל בסוגיות שטרם קיבלו מענה.

בין היתר, עסקנו בכנס הקיץ הקצר בנושאים הבאים:

- ♦ **מבצע "צוק איתן"** לא פסח על הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי. מיד עם פתיחתו, ירדו חברי וחברות הוועדה לסיור בשדרות ובמועצה האזורית אשכול ללמוד ולהתרשם מהנשים הרבות התופסות פיקוד על ניהול העורף בסביבתן תוך שהן מנהלות את הבית ומגדלות את הילדים. חלק מבני-הזוג אף הוקפצו למילואים. כדי לדאוג לנשים אלה, ולעוד בני ובנות זוג רבים ברחבי הארץ שנותרו בבית ובן או בת זוגם גויסו למאמץ המלחמתי, קיימה הוועדה דיון דחוף כדי לבדוק כיצד ניתן לסייע.
- התגייסנו והתחייבנו גם לדאוג **לבנות ובני הזוג של החללים**, שמעמדן ומעמדם מעולם לא הוסדר. נשים צעירות שאיבדו את בן זוגם היקר להם מכל, והמערכת מתעלמת מהן ואינה מושיטה להם סיוע. ח"כ לביא פנתה לשר הביטחון ולרמטכ"ל בבקשה להסדיר את הנושא וכבר בחודש ספטמבר תתכנס הוועדה לדיון מיוחד בפגרה כדי להבטיח מענה ראוי לנושא.

♦ **הוועדה לבחינת תקציב המדינה בהיבט מגדרי** שהוקמה באגף תקציבים באוצר לפני כשנה ביוזמת יו"ר הוועדה, ח"כ לביא, יחד עם שר האוצר יאיר לפיד, הציגה את המלצותיה לוועדה. תקציב 2015, עליו שוקדים בימים אלה במשרד האוצר, מתוכנן תוך כדי יישום ראשוני של ההמלצות לבחינה מגדרית. המלצותיה של הוועדה יובאו לממשלה ויאומצו על ידה כהחלטת ממשלה. **הוועדה לבחינת תקציב המדינה בהיבט מגדרי היא פריצת דרך להשגת השוויון בחלוקת המשאבים ובסדרי העדיפויות.**

♦ **הקמת צוות משותף עם התאחדות התעשיינים במטרה לקדם שכר שווה בעולם העבודה.** צוות זה, שיעבוד בשיתוף פעולה עם המעסיקים, היינו שילוב כוחות ראשון וייחודי שמובילה הוועדה בשיתוף עם פרויקט "שוות ערך". עולם עבודה שעדיין אינו מאפשר לנשים להשתלב כראוי אינו בעיה רק של נשים, הנושא הוזנח שנים רבות והוועדה פועלת להדביק את הפערים בין גברים לבין נשים בעולם העבודה, פער שגדל כל שנה. על השת"פ הוכרז במסגרת דיון מיוחד לציון 50 שנים לחוק שכר שווה.

♦ **לא עוד מחסור במעונות!** בעקבות לחץ רב שהפעלנו במהלך מושב החורף והקיץ על הגורמים הרלוונטיים, לראשונה הוצג בוועדה שיתוף הפעולה החדשני ופורץ הדרך בין משרד האוצר ומשרד הכלכלה במסגרתו הובטח נוהל חדש שמצמצם את החסמים ומאפשר את יציאתה לדרך של **תכנית בניית המעונות ויישום החלטת הממשלה**. כבר לפני מספר שנים אישרה הממשלה תקציב של 400 מיליון שקלים לבניית מעונות, ולאחר המלצות ועדת טרכטנברג גדל הסכום ל 1.2 מיליארד שקלים, מהם נבנו עד היום שני מעונות בלבד! דיוני מעקב רבים של הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי הוקדשו לשאלה כיצד הופכים את הכסף למעונות פעילים, כשהבירוקרטיה הבלתי אפשרית שנדרשה לשם הקמת מעון סיכלה כל אפשרות להמיר את הכסף למעונות. הוועדה תמשיך ותעקוב.

♦ ועדה משותפת, של ועדת הכלכלה והוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי, אישרה את **תקנות זכויות הדייר בדיוור הציבורי לעניין הזכות למגורים בדירה ציבורית בעת פרידת בני זוג**. התקנות שגובשו במשרד השיכון בהסכמת שר הרווחה ושרת המשפטים, קובעות כי במקרה של פירוד בני זוג, תינתן זכות השכירות בדירה הציבורית לבן הזוג שבחזקתו נמצאים רוב הילדים, להוציא מקרים בהם אחד מבני הזוג סובל ממוגבלות.

♦ **לא יינתן שיפוי ביטוח למטרידים מינית!** בדיון משותף עם ח"כ זהבה גלאון חשפה הוועדה בכנס הקודם שרשויות מקומיות, חברות וארגונים שונים נוהגים לבטח את בכיריהן כנגד תביעות בגין הטרדות מיניות. פנייתנו אל המפקחת על הביטוח במשרד האוצר, דורית סלינגר, נענתה בחיוב, ויצא נוהל מחייב כי לא יינתן עוד שיפוי מביש זה למטרידים.

♦ **ייצוג הולם לנשים בוועדות ציבוריות.** כפי שדאגה הוועדה לייצוג הולם של נשים במינוי החברים בוועדות שהוקמו בשנה האחרונה כמו כדוגמת וועדת פרי, ובוועדת שישנסקי, פנתה הוועדה ודאגה לייצוגן של נשים גם בוועדת לוקר לקביעת תקציב הביטחון ובוועדת המשנה לבחינת תקציב הביטחון בוועדת חוץ וביטחון. לא ייתכן שנשים תודרנה ממוקדי קבלת החלטות מהותיות בכל פעם מחדש.

♦ **תקנות למניעת הטרדה מינית במוסדות אקדמיים** – במושב הקודם חשפה הוועדה שאין נוהל אחיד בכל הנוגע למניעת הטרדות מיניות במוסדות אקדמיים ואין כמעט הסברה והדרכה בתחום. הוועדה זימנה אליה את ראשי המוסדות, וכן את המל"ג ודרשה להגיע לנוסח אחיד ומחייב בכל המוסדות האקדמיים. הודות לפעולה העקבית אישרה הוועדה בכנס האחרון תקנות למניעת הטרדה מינית במוסדות להשכלה גבוהה, לפיהם המוסדות יחויבו בהסברה והדרכה וימונו בכל מוסד שתי אחראיות מסקטורים שונים לקבלת תלונות. הנוהל גובש על ידי שרת המשפטים בשיתוף עם אגודות הסטודנטים, ואושר ותוקן בוועדה.

♦ **תעסוקת נשים חרדיות** – הידעתם? שנשים חרדיות מרוויחות 30% פחות מנשים חילוניות, גם אם הן נשות היי טק? בוועדה הוצגו נתונים קשים מאוד בנושא, ונשמעו דיווחים ממשרדי הממשלה על פתרונות שונים שכבר ננקטו ושעומדים להיבחן, במגמה לצמצם את הפערים ולפתוח חסמים בפני הנשים החרדיות המעוניינות להשתלב בשוק העבודה. בעקבות דיון הוועדה זומן צוות של נשים חרדיות לקחת חלק בנעשה במשרד הכלכלה בתוכניות לשילוב חרדים בשוק העבודה. בכנס החורף נעסוק באינטנסיביות בהיבטים רבים ונוספים של קשיים ייחודים לנשות המגזר החרדי: בנושאי השכלה, בריאות, חינוך מיני, אלימות במשפחה ועוד, וזאת מפרספקטיבה רגישה לצרכי המגזר ובשיתוף עם פעילות ממנו.

- ♦ **יישום תכנית החלטה 1325 של מועצת הביטחון של האו"ם** – הוועדה כינסה דיון מיוחד עם ועדת המשנה למדיניות חוץ, הסברה ותודעה מדינית של ועדת חוץ וביטחון, בנושא אי יישום החלטת האו"ם משנת 2000, בעניין שילוב נשים במוקדי החלטות ביטחוניים. ההחלטה משקפת את התפיסה לפיה נשים הן מפתח לקידום תהליכי שלום ולסיום הסכסוכים האלימים. ישראל הייתה המדינה הראשונה שהטמיעה בחוק מרכיבים מעקרונות ההחלטה, אך אף ממשלה מעולם לא אימצה תכנית פעולה ליישום הנושא.
- ♦ **עידוד נערות ללימודי מדע וטכנולוגיה** – הוועדה כינסה את שר החינוך שי פירון ואת שר המדע יעקב פרי, לדון בנתון הקשה לפיו מבין כלל הלומדים הנדסה שיעור הנשים הוא 12.5% בלבד, ובדרכים להבטיח שינוי מהפכני בנושא. שר החינוך, שי פירון, דיווח לוועדה על תכניות משרדו לעידוד בנות והתחייב להרחיבן בשנת הלימודים הקרובה ב-50%. יחד עם פרופ' נורית ירמיה, יו"ר המועצה לקידום נשים במדע, נפעל לפריצת הדרך המיוחלת.
- ♦ **הטרדות מיניות בשירות הלאומי** – הוועדה שבה ודרשה מרשות השירות הלאומי אזרחי לגבש נוהל אחיד ומחייב למניעת הטרדות מיניות, בכל הגופים המפעילים את בנות השירות. גופים אלה אינם נחשבים כ"מעסיקהם" של המתנדבות בשירות לאומי, ולכן לא היה בנמצא נוהל מחייב למניעת הטרדות. הוועדה דרשה מרשות השירות הלאומי להוציא נוהל מחייב, והיא אכן עשתה זאת לאחרונה. אנו עדיין בשלבי התאמתו לשטח.
- ♦ **שירות בנות דתיות בצה"ל** - 70% מבתי הספר לבנות דתיות סגורים בפני נציגי צה"ל. מניעת המידע מהנערות מחבל ביכולת הבנות לשרת במקום שמתאים להן, ופוגעת ביכולתן לממש את זכויותיהן כחיילות דתיות. הוועדה חשפה סקר של "אלומה" לפיו אין הבדל משמעותי בשמירה על הזהות הדתית בין המשרתות בצבא לעומת השירות הלאומי. אנו נמשיך ונפעל עד לפתיחה של בתי הספר לצה"ל, ונבטיח שהבנות תקבלנה את מכלול המידע הנדרש להן לשם קבלת החלטה בנוגע לגיוסן.
- ♦ **דיון מיוחד בהשתתפות שגריר בריטניה בישראל, מתיו גולד, בנושא מניעת אלימות מינית באזורי קונפליקט**, והצהרת שרי החוץ של מדינות ה G8 שאלימות מינית באזורי מלחמה היא הפרה בוטה של ועידת ז'נבה. הדיון התקיים במקביל ב-40 פרלמנטים ברחבי העולם.

- ♦ **הגיע הזמן לגיור אזרחי** – בדיון וועדה שהתקיים סמוך לשבועות עלתה בעיית הגיור, שהפכה למצוקת המתגיירות. צעירות רבות המבקשות להיות חלק מהעם היהודי נאלצות להתמודד לבדן עם בירוקרטיה קשה.
- ♦ **אלימות מינית כנגד פעילות פוליטיות.** הוועדה זימנה את השר לביטחון פנים יצחק אהרונוביץ', לדווח לה על יחסם של שוטרים לפעילות פוליטיות בעת הפגנות. זאת, בשל תלונות חוזרות על התנכלות שוטרים למפגינות. המשטרה גם דיווחה על יעילות "חוק הסרטונים" שחוקק בוועדה ובזכותו נפתחו כבר עשרות תיקים.
- ♦ **מדד המגדר של "שוות"** הושק בוועדה ע"י מכון ון ליר והציג כי אין התקדמות בשוויון המגדרי בתחומים רבים כמו שכר, תעסוקה, נוכחות נשים בעמדות בכירות וניהול. התקווה היחידה היא עולם ההשכלה שם מובילות הנשים כבר כמה שנים על הגברים.
- ♦ **תנאי העסקת הסייעות** – דיון בנושאי תנאי העסקתן של 20,000 סייעות העלה, כי ההסתדרות אינה מאפשרת להן להתאגד על מנת לדאוג ולשפר את תנאי ההעסקה שלהן והוועדה שקמה על מנת לדון בכך התכנסה רק פעם אחת במהלך שנה וחצי. כמו כן, השלטון המקומי, מעסיקן של הסייעות, לא יודע לאמוד את מספרן. כבר נקבעו דיוני המשך בנושא, הן עם השלטון המקומי והן עם ההסתדרות – להבטיח שקולן של הסייעות נשמע.
- ♦ **הוועדה הכינה ואישרה את הצעת החוק למניעת הטרדה מינית במפעלים מוגנים של ח"כ קארין אלהרר.** לפי הצעת החוק מפעלים מוגנים יחויבו למנוע הטרדה מינית ובעלי מוגבלויות המועסקים בהם יזכו להגנה בשל יחסי מרות. במפעלים מוגנים מועסקים היום למעלה מ-10,000 איש, היחסים ביניהם למנהלי המפעלים אינם מוגדרים כיחסי עובד-מעביד, ולכן על פי החוק להטרדה מינית הם אינם כלולים בהגדה של ניצול יחסי מרות ביחסי עבודה.
- ♦ הוועדה המשותפת עם וועדת העבודה, הרווחה והבריאות, הכינה ואישרה את התיקון לחוק **למניעת הטרדה מינית** של ח"כ עליזה לביא בשיתוף עם איגוד מרכזי הסיוע לנפגעת ולנפגעי תקיפה מינית. על פי התיקון, באם התלוננת על הטרדה מינית במקום העבודה, ולאחר מכן תנאי ההעסקה שלך

נפגעו, יעבור הנטל למעסיק להוכיח כי הפגיעה אינה כתוצאה מהגשת התלונה.

♦ **זכויות אימהות בתקופת התמחות.** בעקבות דיון ועדה שקיימנו ביום הסטודנט בכנסת, אנו מקדמות חוק שיקבע את **זכויות המתמחות במקצועות שונים לחופשת לידה.** החוק יבוא להבטיח תיקון של תחומים בהם מתמחות שילדו נאלצו להתחיל את כל תקופת ההתמחות מחדש.

♦ **העסקה מנצלת של עובדות –** הוועדה חשפה נתונים על שיעור הנשים המועסקות בהעסקה שאינה ישירה (עובדות קבלן) גם במקצועות חופשיים. כמו כן רוב העובדות הסוציאליות מועסקות בחלקי משרות, מתוך הנחה שייקחו אחריות ובפועל יעבדו יותר. המשך טיפול אינטנסיבי בנושא – בכנס החורף.

♦ שרת התרבות לימור לבנת דיווחה לוועדה על **תכנית ועדת שטאובר** לפיה תוך חמש שנים **מחצית מדרגי הניהול הבכיר בשירות הציבורי יאוישו בידי נשים, וכבר באוקטובר הקרוב יחל פיילוט של הכרה בעבודת נשים מהבית כשעות נוספות.**

♦ **ייצוג הולם לנשים ברשויות המקומיות.** הוועדה הכינה ואישרה את הצעת החוק של ח"כ עליזה לביא, ח"כ יפעת קריב, ח"כ דב חנין ועוד לייצוג הולם לנשים ברשויות מקומיות הצעת החוק קובעת, כי רשימות ברשויות המקומיות, שישלבו בהן לפחות שליש נשים, יזכו לתוספת מימון וזאת על מנת לעודד ייצוג נשי בשלטון המקומי. לאחר דיונים סוערים בחדר הוועדה והסתייגויות רבות של חברי הכנסת החרדים, עבר החוק בקריאה שניה ושלישית ונכנס לספר החוקים.

♦ **הנגשת מידע לנשים על זכאותן לדמי לידה.** יו"ר הוועדה פנתה למנכ"ל ביטוח לאומי בבקשה למצוא דרך לאתר נשים שאינן פונות לקבלת דמי לידה. וליידע נשים בהריון באשר לזכויותיהן. מחקר פנימי של הביטוח הלאומי חשף כי כ-5000 נשים הזכאיות לדמי לידה, לא תובעות אותם לרוב בשל חוסר מודעות.

♦ **פיצוי במקרה של אפליית שכר בין נשים לבין גברים.** ועדה משותפת לוועדת העבודה והרווחה ולוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי, הכינה ואישרה את הצעת החוק של ח"כ עליזה לביא ופרויקט "שוות ערך". התיקון

קובע, כי עובדת שמרוויחה פחות מעמיתה הגברים תוכל לתבוע פיצויים לפי חוק שכר שווה לעובדת ולעובד. הן בגין הפגיעה בכבודה ובמעמדה המקצועי, והן בגין הפרשי השכר. בנוסף, מעגן התיקון הגנה על התובעת מפני התנכלות המעסיק עקב הגשת תביעה. נקווה, שתיקון זה ירתיע מעסיקים מהפליה בשכר, ויעודד עובדות לעמוד על זכותן לשכר שווה.